

rubežnega zapisnika pa ni posneti, da bi se rubež ne bil izvršil gladko. Rubež brez navedene kvalifikacije pa nikakor ne potrebuje podpore od strani zahtevajočega upnika; kajti uradna dolžnost izvrševalnega organa je, da popiše vse, tudi nezarubljene premičnine, tako da morejo potem sodnik in stranke presoditi, če se je rubež vršil po zakonu, ali pa če je treba morda kake poprave.

C. kr. vrhovno sodišče je z odločbo z dne 13. novembra št. 18.164 ta sklep spremenilo in vzpostavilo sklep prvega sodnika, ker je zaradi višine izvršljive terjatve bila intervencija potrebna in se ne more pritrditi izvajanjem rekurznega sodišča, s katerimi utemeljuje odreko stroškov intervencije.

K.

Izpred državnega sodišča.

Pravice po členu XIX. drž. osnovnega zakona od 21. dec. 67. št. 142 drž. zak se smejo tudi občine posluževati proti nadrejenim oblastvom, tedaj v prvi vrsti proti dež. odboru.

C. kr. državno sodišče je po javni razpravi z dne 3. julija 1906 o pritožbi občine Kokarje radi prestopka ustavno zajamčene jezikovne ravnopravnosti proti štajerskemu deželnemu odboru za pravo spoznalo:

Da je deželni odbor vojvodine štajerske s svojima rešitvama z dne 3. novembra 1905, št. 36.715 in z dne 25. febr. 1906, št. 48.206 kršil politično pravico, ki pristojna občini Kokarje po členu XIX. odstavka 2. drž. osn. zakona z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142.

Pritožba občine Kokarje je trdila nastopno:

Na slovensko vlogo občine Kokarje je štajerski deželni odbor z nemško rešitvijo od 3. novembra 1905, št. 36.715 županstvu naznanil, da ne more vplivati na dostavljanje ali izročevanje sodnih kazenskih spisov. Županstvo je nemški spis deželnemu odboru vrnilo in prosilo, naj se mu doloži rešitev v slovenskem jeziku. Štajerski deželni odbor se je na to s svojima rešitvama z dne 25. februarja 1906, št. 48.206 in 49.401 izjavil, da si naj županstvo potrební prevod samo omisli.

Ker je slovenski jezik v štajerski deželi navaden in ker priznava država v zmislu člena XIX. drž. osn. zakona z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142 v šoli, uradu in javnem življenju ravnopravnost vseh jezikov, ki so v deželi v navadi, je jasno da se je občini kršila ustavno zajamčena pravica in sicer z obema zgoraj navedenima rešitvama. Po duhu tega zakona je, da se vsaka na katerosibodi deželno oblastvo vložena, v deželnem jeziku pisana vloga v istem jeziku reši. C. kr. državno sodišče je to opetovano izreklo, n. pr. v razsodbah z dne 18. jan. 1888, št. 5, in z dne 3. julija 1888, št. 111. Občina v tem slučaju ni deželnemu odboru podrejeno oblastvo, temveč njo je smatrati za stranko, ki je dež. odboru samo neko prošnjo predložila.

Prosi se torej, naj se razsodi, da se je z navedenima rešitvama štajerskega deželnega odbora občini Kokarje kršila politična pravica, ki je zajamčena po členu XIX. državnega osnovnega zakona.

Protispis štajerskega deželnega odbora je zavračal pritožbo takole:

V razsodbi c. kr. državnega sodišča z dne 13. jan. 1888, št. 5, na katero se sklicuje pritožnica, se je razsodilo, da je občina upravičena pritožiti se proti odredbi deželnega odbora pri državnem sodišču, če gre za stvar, v kateri ni občina kakor podrejeno oblastvo, nego kakor stranka zaprosila pri deželnem odboru. Slično se razumeva tudi druga razsodba c. kr. državnega sodišča, na katero se sklicuje pritožnica. Temu primerno se tudi v le-tej pritožbi izrecno naglaša, da se je občina v predmetnem slučaju obrnila na deželni odbor kakor stranka, a ne kakor podrejeno oblastvo. Toda ta trditev ni resnična. Občina Kokarje je skupno z drugimi občinami v svojem poročilu z dne 1. avgusta 1905, št. 1166 deželnemu odboru naznanila, da je ona proti neki naredbi c. kr. politične ekspoziture v Mozirju, potrjeni od c. kr. namestništva, s katero se ji je zaukazalo dostavljati sodne kazenske spise, vložila ugovor na c. kr. ministrstvo za notranje stvari in dodala prošnjo, deželni odbor naj kot najvišja avtonomna oblast v deželi varuje občine gornjegraškega okraja ter se za nje poteguje pri dotičnem ministrstvu.

Nato se je izdala občini Kokarje rešitev dežel. odbora, koje prevod na slovenski jezik se je z izpodbijano rešitvijo odklonil.

Pritožba hoče sedaj trditi, da je bila občina, ker je šlo za stvar v prenešenem delokrogu, v tej stvari podrejena pač drž. oblastvom, ne pa tudi deželnemu odboru, nego da jo je bilo nasproti dež. odboru smatrati za stranko. Toda zasebni stranki pač ne pride na misel, obračati se na deželni odbor za posredovanje in podporo v stvari, ki pripada izključno v delokrog državnih oblastev. Če je občina ravnala tako, se je to le radi tega zgodilo, ker je pričakovala, da bo deželni odbor kot »najvišja avtonomna oblast« zastopal koristi vseh podrejenih občin. Občina je torej mogla le kakor oblastvo, deželnemu odboru podrejeno, zanašati se na njegovo varstvo in zastopstvo; torej uprav na to, da občina ni nasproti deželnemu odboru nobena stranka, se je naslanjala njena vloga.

Tu je treba dalje uvaževati, da vobče vloga občine Kokarje ni merila na nobeno rešitev (odgovor), nego v zmislu vloge je bilo deželnemu odboru prepuščeno, pri državnih oblastvih posredovati ali ne, ne da bi se za dolžnega smatral, poročati občini o svojem sklepu. Če je to vendar storil, bil je pri tem namen, občino poučiti o uspehih korakov, ki so bili že prej v tej zadevi iz lastnega nagiba storjeni. Izdati takšen pouk v svojem uradnem t. j. v nemškem jeziku, spada v neomejeno polno moč in pravico deželnega odbora.

Sicer pa ne more biti po namenu člena XIX. državnega osnovnega zakona, da bi se občinskim uradom v katerisibodi stvari priznavala pravica, zahtevati odgovore od prirejenih ali nadrejenih oblastev v jeziku, ki v teh uradih ni uradni jezik, četudi je v deželi navaden. V dopisovanju med dvema oblastvoma z različnimi, v deželi navadnimi uradnimi jeziki je pač edino pametno, ako se vsak urad v svojih odgovorih poslužuje svojega uradnega jezika. Brezdvomno bi občinski urad kokarski sam ne privolil, da bi moral vlogo nemškega urada (recimo zaradi povračila oskrbovalnih stroškov, torej) kot stranke v občinski, oziroma deželni stvari v nemškem jeziku rešiti in bi se župana sililo, tako nemško rešitev uradno podpisati. Ako torej deželni odbor v svojem občeivanju z občinskimi uradi rabi svoj uradni t. j. nemški jezik in ako on prepušča uradom, ki hočejo rabiti slovenščino za uradni jezik, da si omislijo potrebne prevode, ravno tako kakor si da deželni odbor došle slovenske vloge na

nemščino prevesti, potem smatra deželni odbor, da je to ravnanje edini in pravi namen navedenega člena XIX.

Zato se prosi, naj se pritožbo zavrne.

Pri javni ustni razpravi je zastopnik pritožbe izpodbijal nazor, da bi tu šlo za prošnjo občine kakor zasebne stranke; tam, kjer kako oblastvo nima o vlogi odločevati — odločba štajerskega deželnega odbora je bila tu stvarno izključena — ne more ono oblastvo veljati za nadrejeno oblastvo. Zahtevi občine ustreči ali ne, je bila popolnoma prosta volja deželnega odbora. A druga je z jezikom, v katerem se naj odgovarja; tu bi se bil moral deželni odbor na to ozirati, da je on dež. oblast dvojezične štajerske dežele in da je dotična stranka slovenska.

Zastopnik deželnega odbora je nasproti temu naglašal, da stvari, v kateri je občina deželnemu odboru pripisovala posredovanje, ni moči po njeni naravi smatrati za stvar strank in da je občina s svojo prošnjo za posredovanje deželnega odbora pri državni oblasti sama pripoznala svojo podrejenost pod deželni odbor. Deželni odbor končno sploh ni bil primoran odgovoriti ter je bil toliko bolj upravičen, v prostovoljnem odgovoru rabiti svoj uradni jezik. Ker je znanje nemščine jako razširjeno, ni treba na Štajerskem slovenski odgovarjati; če bi se sililo k odgovarjanju v tistem jeziku, v katerem je bil dopis pisan, bi to uprav za občino imelo trde posledice.

Zastopnik pritožbe je zatrjeval »replicando«, da prošnja občine ni izgubila značaja prošnje, ako se je z ozirom na uradno stvar vložila na tretjo vplivno osebo, kakor tukaj na deželni odbor. Več kot prevod občina tudi ni zahtevala: tega bi ji bil dež. odbor moral dati, kajti njegovo delovanje sega tudi v slovenski del dežele. Za medsebojno dopisovanje občin ni to nobeden prejudic.

Zastopnik deželnega odbora je v svoji dupliki prišel z novo trditvijo, da politične občine sploh niso narodna bitja, oziroma ne morejo biti nositeljice narodovih pravic.

Razlogi.

Znano je, da je v enem delu vojvodine štajerske tudi slovenski jezik v navadi. Brez dvoma se delovanje štajerskega dež. odbora razteza na vso deželo, na nemške in slovenske občine.

Po členu XIX. odst. 2. osnovnega zakona z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 142 je ravnopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju priznana. Iz te določbe, ki velja za vse javne, tudi za avtonomne urade, izhaja, da so na Štajerskem slovenske občine upravičene določiti deželni odbor slovenske vloge in da je ta dolžan na nje v slovenščini odgovarjati.

Ker je deželni odbor na slovensko vlogo občine Kokarje št. 1166 iz l. 1905 s svojo rešitvijo z dne 3. nov. 1905, št. 36.715 v nemščini odgovoril, ker je nadalje deželni odbor s svojo rešitvijo z dne 25. februarja 1906, št. 48.206 izdanje slovenskega prevoda svojega odgovora odklonil, je bila občina Kokarje za pritožbo pri c. kr. državnem sodišču upravičena.

Proti temu ugovarja protispis prvič, da je občina Kokarje svojo vlogo št. 1166 deželnemu odboru predložila kot podrejeno oblastvo, da torej ni upravičena pritoževati se pri c. kr. državnem sodišču zбоk kršenja politične pravice. Ta ugovor ni utemeljen. Določbe državnega osnovnega zakona niso namenjene samo posameznim fizičnim osebam, temveč tudi tozemskim korporacijam. Občina Kokarje je kot občina v vojvodini štajerski brez dvoma tozemska korporacija, ne pa samo organ deželnega odbora. Seveda je ona v zakonitih mejah podrejena nadzorovanju deželnega odbora in je vrhu tega člen upravnega organizma v deželi. Toda vzlic temu je ona korporacija ter ji pripadajo kakor taki politične pravice in je torej upravičena, če jej te pravice krši predstojna oblast, pritožiti se pri c. kr. državnem sodišču.

Drugič se hoče uveljaviti, da je poslovni jezik deželnega odbora nemški. Tudi ta ugovor je brez pomena, kajti določitev uradnega jezika deželnega odbora se ne more dotikati pravic, ki so občini z državnim osnovnim zakonom zajamčene.

Zato je bilo razsoditi, kakor zgoraj rečeno.

Pripomnja priobčevalca. Ta razsodba je velike važnosti za vse dežele z mešovitim prebivalstvom, v prvi vrsti za Štajersko, Koroško in za primorske pokrajine.

Dr. Juro Hrašovec.

